

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 stycznia 2021 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., po rozpoznaniu wniosku z dnia 4 grudnia 2020 roku, odmówił A. G. prawa do emerytury pomostowej, ponieważ wnioskodawca nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych, przed dniem 1 I 1999 roku nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych ani w rozumieniu art. 32 lub 33 ustawy emerytalnej, po dniu 31 XII 2008 roku nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1924). Jednocześnie Zakład podał, że na podstawie dowodów dołączonych do wniosku, przyjął za udowodnione okresy nieskładkowe w liczbie 4 miesięcy i 22 dni, składkowe w liczbie 24 lat, 10 miesięcy i 14 dni, co sumarycznie dało staż w liczbie 25 lat, 3 miesięcy i 6 dni (decyzja k. 8 akt ZUS).

Od powyższej decyzji wnioskodawca złożył odwołanie się w dniu 1 lutego 2021 roku uznając wymienioną decyzję za krzywdzącą, wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie prawa do emerytury pomostowej. Odwołujący wskazał, iż wykonywał prace w szczególnych warunkach w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...), (...) spółka z o.o. i (...) SA (odwołanie k. 3 – 5).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie, podnosząc argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji (odpowiedź na odwołanie k. 6-7).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

A. G. urodził się w dniu (...) (okoliczność bezsporna).

W okresie od 1 września 1975 roku do 29 lutego 1992 roku odwołujący zatrudniony był w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...), w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku uczeń malarza i malarz. W tym czasie od 4 października 1981 roku do 2 listopada 1983 roku odbywał zasadniczą służbę wojskową (świadczenie pracy k.3 akt ZUS).

Od dnia 1 marca 1992 roku do 31 maja 1994 roku ubezpieczony zatrudniony był w Przedsiębiorstwie Produkcyjno – Usługowym (...) w Ł., w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku malarza (świadczenie pracy k.5 akt ZUS).

W Kombinacie (...) odwołujący zajmował się malowaniem okien, rur, grzejników, lamperii na korytarzu, w kuchni, łazience, ubikacji, oprócz tego natryskiwał ściany wapnem. W pewnym momencie nastąpiła zmiana nazwy zakładu, ale warunki pracy i obowiązki się nie zmieniły. Malował także azbest - chlorokauczukiem z drabin 11-piętrowych. Takie prace wykonywał około 2 miesięcy kiedy pracował na R. i z miesiąc na R.. Malował jeszcze tzw. łebki, czyli ostatnie piętro w bloku, na drabinie 11-szczeblowej. Takie malowanie jednego łebka mogło trwać 3-4 godziny. Jeśli robili 2 klatki w 6-7 osób, co zajmowało ok. miesiąca, to malowanie łebków mogło się zdarzyć raz w miesiącu każdemu. Nie miał urlopów bezpłatnych. Był w tym czasie oddelegowany do pracy w P. na ok. 2 miesiące. Malował tam ściany, lamperię, drzwi, okna. W zakładzie nie było przestojów (zeznania wnioskodawcy A. G. e-protokół z 21 października 2021 roku 00:34:52 w zw. 00:08:34).

W okresie od 1 czerwca 1995 roku do 31 marca 2001 roku wnioskodawca pracował w Spółdzielni Mieszkaniowej w A., w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku malarza (świadczenie pracy k.7 akt ZUS).

W Spółdzielni Mieszkaniowej w A. odwołujący malował przede wszystkim klatki schodowe, lamperie, okna, drzwi i ściany oraz balustrady. Używał do tego farb olejnych, najczęściej tych najbardziej szkodliwych. Raz malował kotłownię na paliwa. Był tam robiony basen farbą chlorokauczkową. Nie był oddelegowany do innych prac. Przestojów nie było (zeznania wnioskodawcy A. G. e-protokół z 21 października 2021 roku 00:34:52 w zw. 00:15:36).

Od 11 lutego 2008 roku do 14 grudnia 2009 roku odwołujący zatrudniony był w (...) SA na stanowisku malarza (okoliczność bezsporna).

Robił tam mniej więcej to samo, co w innych zakładach. Malował z podnośnika ściany z zewnątrz, konstrukcję stalową farbą ognioodporną, nawet 5 razy jedna powierzchnię tj. 1 element. Trwało to około tygodnia. Malował konstrukcje stalowe jak rurki, grzejniki, lamperie na klatce schodowej, nakładał specjalną masę zwaną potocznie „rybią łuską”. Te ostatnie prace wykonywane były w szybie windowym, na podnośniku, który mieli montażyści do montowania szyb. Mogło to trwać tydzień lub dwa. Kiedy pracował na Atlas Arenie, to też robił z podnośnika. 30% pracował na podnośnikach lub rusztowaniach, do 70% bez potrzeby ich użycia. Nie był oddelegowany do innej pracy. Nie miał urlopów bezpłatnych. Nie było też przestojów (zeznania wnioskodawcy A. G. e-protokół z 21 października 2021 roku 00:34:52 w zw. 00:19:33).

Obecnie wnioskodawca zarejestrowany jako bezrobotny bez prawa do zasiłku (zeznania wnioskodawcy A. G. e-protokół z 21 października 2021 roku 00:34:52 w zw. 00:08:34).

Wnioskodawca udokumentował okresy nieskładkowe w liczbie 4 miesięcy i 22 dni, składkowe w liczbie 24 lat, 10 miesięcy i 14 dni, co sumarycznie dało staż w liczbie 25 lat, 3 miesięcy i 6 dni (okoliczność bezsporna)

Przy ustalaniu stanu faktycznego Sąd oddalił wnioski dowodowe wnioskodawcy o dopuszczenie dowodów z zeznań świadków na fakt charakteru prac wykonywanych przez wnioskodawcę w spornych zakładach na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 kpc. Sąd, ustalając stan faktyczny, oparł się w całości na treści zeznań wnioskodawcy, nie dały one jednak podstawy do zmiany spornej decyzji wobec brzmienia przepisów mających zastosowanie do rozstrzygnięcia sporu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego i poczynionych na jego podstawie ustaleń faktycznych oraz przeprowadzonej oceny dowodów, należy uznać, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Warunki nabywania prawa do emerytury pomostowej określa ustawa z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 664 ze zm.), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2009 roku.

Podkreślić należy, że ustawa o emeryturach pomostowych zastąpiła przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS określające zasady przyznawania emerytur w niższym wieku pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach pracy lub w szczególnym charakterze nowymi regulacjami określającymi zasady nabywania wcześniejszych emerytur z tytułu tego rodzaju pracy. Najogólniej rzecz ujmując celem tej ustawy jest ograniczenie kręgu uprawnionych do emerytury z powodu pracy w szczególnych warunkach pracy lub w szczególnym charakterze do mniejszej liczby sytuacji uzasadnionych rzeczywistą koniecznością przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w których oczekiwania osób, które rozpoczęły wykonywanie takiej pracy na starych zasadach, na wcześniejsze przejście na emeryturę powinny zostać zaspokojone. Ustawa ma charakter przejściowy, ograniczając prawo do uzyskania emerytury pomostowej do osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r., które pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze

(w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) rozpoczęły przed 1 stycznia 1999 r. (art. 4 pkt 5 ustawy). Jak wskazał Trybunał Konstytucyjny emerytura pomostowa ma być „pomostem między dotychczasowym systemem z licznymi możliwościami przechodzenia na emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym i nowym systemem, w którym tego typu rozwiązania będą wyjątkiem” (uzasadnienie wyroku z dnia 16 marca 2010 r., K 17/09, (...) 2010 nr 3, poz. 21). Wskazany wyżej cel ustawy realizują w najbardziej widoczny sposób jej przepisy określające przesłanki nabycia emerytury pomostowej.

Zgodnie z art. 4 ustawy prawo do emerytury pomostowej, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

1. urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.,
2. ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat,
3. osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn,
4. ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn,
5. przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS,
6. po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3,
7. nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Z art. 4 wynika, że jakkolwiek w świetle art. 4 pkt 2 i 5 w związku z art. 3 ust. 7 ustawy, do wymaganego przez ustawę stażu przypadającego przed dniem jej wejścia w życie, tj. przed 1 stycznia 2009 r., wlicza się okresy pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu zarówno art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy, jak i art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, to właściwego ograniczenia do zamierzonego przez ustawodawcę kręgu osób uprawnionych do emerytury pomostowej dokonuje konieczność spełnienia przesłanki z art. 4 pkt 6. Wymaganie to spełnia zasadniczą funkcję eliminacyjną, ograniczając ostatecznie prawo do emerytury pomostowej do kręgu osób wykonujących pracę kwalifikowaną jako szczególną w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawa o emeryturach pomostowych .

Możliwość uzyskania emerytury pomostowej przez osoby niespełniające warunku z art. 4 pkt 6 przewiduje art. 49 ustawy według którego prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

1. po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
2. spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
3. w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Przytoczony przepis zmienia wymagania konieczne do uzyskania emerytury pomostowej dla osób niespełniających warunku z art. 4 pkt 6 ustawy, zwalniając je z konieczności wykonywania po 31 grudnia 2008 r. pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy, jednakże wprowadza w to miejsce wymaganie, aby ubiegający się o rozważane świadczenie spełniał w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 2009 r.) warunek posiadania co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3. Warunek ten został jasno wyrażony, wynika wprost z literalnego brzmienia art. 49 pkt 3 ustawy i jest zgodny z jej celem.

Należy podkreślić, iż jedynie łączne spełnienie wszystkich przesłanek uprawnia do uzyskania prawa do wcześniejszej emerytury (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi, III AUa 1664/12). Innymi słowy nie spełnienie jednej z przesłanek wymienionych w art. 4 cytowanej ustawy pozbawia wnioskodawcę prawa do emerytury pomostowej.

W niniejszym postępowaniu niesporne było, iż wnioskodawca, który wiek 60 lat osiągnął w dniu 22 września 2020 roku, udowodnił 25 lat, 3 miesiące i 6 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Niespornym jest, że wnioskodawca nie pozostaje w stosunku pracy, bowiem nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Organ rentowy wskazał, iż wnioskodawca nie spełniła warunków określonych w art. 4 pkt 6 ponieważ po dniu 31.12.2008 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art.3 ust. 1 i 3 niniejszej ustawy, a także nie spełnił warunków z art. 4 w zw. z art. 49 ustawy pomostowej ponieważ na dzień 1.01.2009 r. nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art.3 ust. 1 i 3 niniejszej ustawy, wynoszącego co najmniej 15 lat.

W rozpoznawanej sprawie podstawą odmowy przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej było ustalenie, że wnioskodawca nie spełnia warunku, o którym mowa w art. 4 pkt. 6 ustawy o emeryturach pomostowych. Warunkiem tym jest wykonywanie po dniu 31 grudnia 2008 r. pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, to jest pracy wymienionej w załączniku nr 1 lub nr 2 do tej ustawy.

Nie spełnia także warunków z art. 4 w zw. z art. 49 ustawy pomostowej ponieważ na dzień 1.01.2009 r. nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art.3 ust. 1 i 3.

Spór sprowadzał się w takim razie do tego czy prace wykonywane przez wnioskodawcę do dnia 31 grudnia 2008 r. lub po dniu 1 stycznia 2009 r. można zakwalifikować do prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane

w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy.

Prace o szczególnym charakterze to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 ustawy (ust. 3).

Za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy, w pełnym wymiarze czasu pracy, prace, o których mowa w ust. 1 lub ust. 3 art. 3 (art. 3 ust. 4 i 5 ustawy o emeryturach pomostowych).

Przy tym w art. 3 ust. 4 ustawy o emeryturach pomostowych nie chodzi o wymiar czasu pracy określony w umowie o pracę, lecz o wymiar czasu pracy faktycznie wykonywanej w narażeniu na czynniki ryzyka, które powodują, że dane prace są pracami wykonywanymi w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Dlatego też dla uznania, iż praca jest wykonywana w szczególnych warunkach, nie wystarcza określenie w umowie o pracę, że pracownik został zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na konkretnym stanowisku, z zajmowaniem którego związana jest jedynie (potencjalna) konieczność wykonywania prac wymienionych w wykazie prac w szczególnych warunkach, stanowiącym Załącznik Nr 1, lub szczególnym charakterze stanowiącym Załącznik nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych, ale niezbędne jest, aby prace takie rzeczywiście wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy, to jest codziennie i przez całą przewidzianą dla niego dniówkę roboczą. (por wyrok Sądu Najwyższego - Izba Pracy, (...) i Spraw Publicznych z dnia 22 lipca 2013 r. III UK 106/12 Legalis Numer 787672)

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że ubezpieczony po 31.12.2008 r. nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art.3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Wszystkie sporne okresy zatrudnienia, które w ocenie wnioskodawcy były okresami pracy w warunkach szczególnych, wiązały się z pracą malarza. Dodać należy, iż jedynie w niewielkim zakresie prace te były wykonywane na wysokości.

Tymczasem ustawa o emeryturach pomostowych przewiduje prace malarskie w załączniku nr 1 w punkcie 29 określając je jako **prace bezpośrednio przy malowaniu, nitowaniu lub montowaniu elementów wyposażenia w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze z utrudnioną wentylacją (podwójne dna statków, zbiorniki, rury itp.).**

Tylko tego rodzaju prace malarskie zostały uznane za prace w warunkach szczególnych dające prawo do emerytury pomostowej.

Aby wnioskodawca mógł ubiegać się o emeryturę pomostową musiałby takie prace wykonywać choćby przez krótki okres po 31 grudnia 2008 roku. W takiej sytuacji wymagane 15 lat pracy w warunkach szczególnych mogłoby być oceniane w oparciu o art. 32 i 33 ustawy emerytalnej.

Brak ww pracy po 31 grudnia 2008 roku skutkuje tym, iż do przyznania prawa do emerytury pomostowej wnioskodawca winien wykazać 15 lat pracy w warunkach szczególnych ale w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych czyli musiałby wykazać, iż przez 15 lat wykonywał prace malarskie ale wskazane w cytowanym punkcie 29.

Podkreślenia wymaga też, że na podstawie art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych prawo do emerytury pomostowej przysługuje wyłącznie osobom, które przed dniem 1 stycznia 2009 r. osiągnęły wymagany okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy. Przy ustalaniu okresu uprawniającego do emerytury pomostowej wg art. 49 pkt. 3 ustawy nie uwzględnia się bowiem okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 i 33 ustawy emerytalnej. Jest to wyraz realizacji ogólniejszej zasady, zgodnie z którą prawo do emerytury pomostowej przysługuje wyłącznie osobom, które w okresie swojej kariery zawodowej wykonywały pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze zdefiniowaną w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Praca w charakterze malarza nie odpowiada żadnemu z rodzajów pracy wymienionych w załącznikach nr 1 i 2 do tej ustawy. Okoliczności te skutkują uznaniem, że odwołujący nie spełnił wszystkich warunków, o których mowa w art. 4 i art.49 ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd zważył, że praca malarza była przewidziana jako praca w warunkach szczególnych również w oparciu o Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. jednak również wtedy nie każda praca malarza była zaliczona do pracy w warunkach szczególnych. Analiza treści wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. wskazuje, że do prac w warunkach szczególnych należą wymienione w dziale V (zatytułowanym „W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych”) pod poz. 6 „Prace malarskie konstrukcji na wysokości”. Oznacza to, że tylko prace malarza na wysokości wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy mogłyby dać wnioskodawcy prawo do emerytury pomostowej.

Z zeznań samego ubezpieczonego wynika natomiast, iż nawet jeśli niektóre prace były wykonywane na wysokości to działo się to rzadko. Większość prac świadczona była z poziomu podłogi.

Należy zauważyć, że odwołujący zdaje się utożsamiać fakt wykonywania pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach pomostowych.

Powyższe założenie jest oczywiście błędne, ponieważ stanowiący załącznik do ww. rozporządzenia Wykaz A, do prac w warunkach szczególnych zaliczał pracę na znacznie większej liczby stanowisk, niż to czyni załącznik nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Skoro więc ubezpieczony po dniu 31 grudnia 2008 roku nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych i jednocześnie na dzień 1 stycznia 2009 roku nie legitymuje się okresem co najmniej 15 lat wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, to nie przysługuje mu prawo do emerytury pomostowej.

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

ZARZĄDZENIE;

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawcy.

4 XI 2021 roku.